

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónivalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 5.

Megint horvát obstructio?

(—a.) Második hete folyik a képviselőházban az indemnity-vita, ma már egy órával tovább tartott az ülés, de a horvát klub szónokai még nem fogytak ki, ami arra vall, hogy horvát obstructio készül megint, ma már egészen obstructio színre volt a vitának.

Ugy hírlik, hogy a horvátok ezt a vitát próbának tekintik s ennek eredményeként majd a kiegyezésnél rendeznek igazi obstructiót, ha Wekerle beváltja fenyegetését és a horvát-szerb koalíció vagyis a fiumei resolutionisták elejtésével a régi magyar barát horvát politikusok, az úgynevezett unionistákból vagy nemzeti pártiakból alakítana a kormányt támogató pártot.

Akik a horvát politikai viszonyokat ismerik, azok régóta csudálkoztak azon, hogy a kormány annak idején oly könnyedén elejtette az unionistákat, kik négy évtizeden át annyi megpróbáltatás közt hívek maradtak Magyarországhoz, eltűntek ellenfeleiktől mindenféle rágalmat és pizkolódást és büszkén vallották magukat nemcsak Budapesten, hanem Zágrábban is magyaroknak, azaz magyarbarátoknak.

Annál feltűnőbb volt ezeknek a magyar barát horvát politikusoknak a kor-

mány által történt elejtése, minél kétebb politikai exisztenciákat vetett felszínre a fiumei resolutio.

Ebből az egész komániából egyetlenegy sem tudott magyarul beszélni, míg a régi nemzeti pártiak nemcsak magyar barátok voltak, hanem javarészüik magyarul is beszélt, a Bedekovichok, Josipovichok, Tomasichok fiaikat a budapesti egyetemre küldötték vagy mellettük magyar nevelőket tartottak.

Mikor pedig Supilóék kerültek fel, kénytelenek voltak felkérni a magyar származású Drohobeczky püspököt, hogy mutassa őket be a kormánynál és a pártklubban. Ennek a Drohobeczkynek is horvát hálával fizettek szolgálataiért. Mikor a vasuti törvény ellen rendezett obstructio alkalmával Drohobeczky magyar érzelmei miatt kivált soraikból, valóságos hajszát indítottak ellene, még püspöki rezidenciáját sem kimélték.

Emellett az egész resolutionista komániának a politikai multja nagyon sötét. Hegy többet ne említsünk, a horvát klub mostani elnökét Medakovichot ez előtt három-négy évvel Csáktornyan le tartóztatták és elcsukták magyarelleses lázítás miatt.

A régi magyarok elejtését csak egy körülmény magyarázza meg némileg: az ő kétszínű magatartásuk Tisza bukása után. Nem hitték, hogy a király a koalí-

ciót fogja megbizni a kormányalakítással s azért nemcsak nem keresték a koalíció barátságát, hanem inkább akadályt akartak utjukba gördíteni. Ennek tulajdonítható például az is, hogy egy szép napon Tomasich, a volt miniszter elkezdett — horvátul beszélni a képviselőházban. Ilyen előzmények után érthető, hogy a koalíció elejtette őket s azok felé fordult, akik ugyancsak jártak a kegyei után s akik ebben az időben ugyancsak verték a mellüket, hogy ők micsoda nagy magyarbarátok. Nem volt kibe válogatni, hát Supilóék kerültek felül.

Azóta okult a tapasztalatokon a kormány is, de okulhattak a magyarok is. Ők azonban még mindig nagyon óvatosak. Ugy látszik, csak akkor tartják elég szilárdnak a kormány helyzetét, ha a kiegyezési javaslat tétő alá kerül. Ezért kell Rakodczay bánnak, aki különben már megegyezett a régi nemzeti párttal, folyton halogatnia a terminust, hogy ekkor, meg ekkor terjeszti elő teljes programját s akkor felosztatják a horvát országgyűlést.

Ettől tartanak Supilóék. Azért huzzák ez indemnity vitát és fenyegetik obstructióval Wekerlét. Egygyel több érv, hogy hamarabb kell végezni a kiegyezéssel, hogy mielőbb szabaduljon az ország a horvát-szerb kalandorpoltikusoktól.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Szent Imre része hazánk kormányzásában.

Szent Imre későbbi életirója, miként már a hollandisták egyike megjegyezte, aránylag nagyon kevés személyes, még kevesebb történelmi vonat tudott és irt szent Imréről. Nem is az után kutatott mert nem politikai történetet, hanem épületes, lélekemelő, buzdító könyvet akart írni.

Innen van, hogy sokan szent Imrét balul itélik meg. Olyannak gondolják, mintha csupán üdvösséges, de országos polcra emelkedő férfiban nem elégséges szemlélődő életre készült volna. Olyannak képzelik, aki visszahuzódik az országos ügyek vezetésétől, csak hogy mindig szóval, lélekkel és nem cselekedetekkel imádkozzék.

De ha nem csupán szent Imre élettrajzát vesszük elő, hanem ha megfigyeljük a többi írók nyilatkozatait is, ha szemünk elé állítjuk azon férfiakat akik neveiték és akik reá be-

folyást gyakoroltak, már mindjárt más vélemény alakul lelkünkben. De meg az ország, a világ eseményei szoros láncként függnek össze s aki félre nem huzódhatik a világtól, mint ahogy szent Imre sem huzódhatott vissza, az kénytelen állástfoglalni bizonyos irányok, cselekedetek és állapotok között, az kénytelen ennél fogva résztvenni (már kisebb vagy nagyobb, esetleg csak parányi részt) az ország kormányában. Ha tehát szent Imrét az ő korának állapotai közt szemléljük, ha az 1007—1031. szeptember 2. között folyó eseményeket vizsgáljuk, szintén azt látjuk, hogy szent Imre éppen nem készült visszahuzódni, az ország gondjainak terhét kerülni ifjunak, hanem olyannak, aki részt akart venni és részt is vett hazánk sorsának intézésében.

I. Szent Imre nevelői közül névleg sajnos, csak hármat ismerünk: szüleit és szent-Gellértet.

Atyja, szent István, éppen nem volt otthon ülő, csupán helytartókkal vagy követekkel, megbizottakkal kormányzó király. Ellenkezőleg személyesen vezette a háborukat, harcolt a csaták-

ban, személyesen itét a főbenjáró perekben, személyesen látogatta meg az egyházakat és monostorokat. Mivel pedig a maga hasonlatosságára szokta a szülő gyermekét nevelni, természetesen, hogy szent Imréről is olyant akart, aki erősen megfogja az ország kormányát. Nemcsak Hartvik, a győri püspök mondja, hogy szent István fiát, egyetlen fiát akként neveltette, hogy az ország kormányára alkalmas legyen, hanem kitűnik ez szent István »Intelmei«-ből is. Igaz, hogy ez intelmek elején szent Imre egy kissé elpuhult férfiként van feltüntetve, de ez csak a szigorú, harci fíradalmakat, küzdelmeket, sanyaruságokat átél apának nyilatkozata és serkentő, kemény időkre előkészítő szava.

Szent Istvánnak, az egyszerűbb sorsban nevelkedett, gyermekkorától kezdve sokat tűrő férfinak talán nem tetszett, hogy szent Imrét anyja kényelmesebb ágyban, tollal töltött párnákon hálatta, diszesebb, drágább ruhákban járatta, izletesebb ételekkel tartotta és még a széltől is óvta; de viszont Gizellától, az anyától, aki otthon, Bajorországban nagyobb, előkelőbb ház-

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer.

Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai

ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél és légsőhuruttól szabadulni akarunk.
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak bennünk.
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyosoknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor-, légső- és húgyszervi betegségeknek, 26 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségekkel is, mint typhus, cholera megküzdettek azok, akik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vízzel éltek. Legjelősebb orvosi szaktankönyvek által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás használatáról. Házartások számára másféltiteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval feltöltött üvegek helyett a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok viznél, sőt a szódavíznél is olcsóbb; hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szereztek ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kapható. A forráskiszolgálás. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Főraktár: KISS KÁROLY urnál Nagyváradon.

Kedvelt borviz!

A képviselőház holnap, szerdán délelőtt 10 órakor ülést tart, amelyen tárgyalni fogja folytatón az indemnitást. Esetleg sor kerül Andrásy törvényjavaslataira is. Az indemnitáshoz Petrovics István nemzetiségi képviselő van feliratkozva szólásra.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 5.

Náway Lajos elnök 10 órakor megnyitja az ülést, bemutatja Kossuth Ferenc levelét, melyben betegsége idejére helyettesül Szternyi József államtitkárt bízta meg. A Ház tudomásul vette.

Wekerle Sándor miniszterelnök a beteg kereskedelmi miniszter nevében apró javaslatokat terjeszt elő, a római postaszerződés becikkelyezéséről és még néhány vicinális vasútról.

Günther Antal igazságügyminiszter beteszti a bírák fizetésrendezésével kapcsolatban a bírói és ügyészi szervezet módosításáról szóló törvényjavaslatot.

Ezután következik

az indemnitás

tárgyalása.

Rajc Milán horvátul beszél a javaslat ellen.

Kovács Zoltán meggyőződést szerzett arról, hogy az osztrákok országunkban támogatást keresnek és találnak is a nemzetiségekben és ezzel szemben barátaink szervezetlenül állanak. Addig tehát, míg barátaink meg nem erősödnek, hazafiatlannak tartja a belső széthuzásokat. Az indemnitást megszavazza.

Lisszavác Mladen kezdetben szerbül, horvátul beszél, majd beszédét magyarul olvassa. Az indemnitást nem szavazza meg.

Náway Lajos elnök: A képviselő urat beszédének azon részéért, ahol az unionistákat özönviz előtti állapotokkal hasonlítja össze, a

Ház szabályai értelmében ezennel rendreutasítom.

Magdić Pero horvátul beszél és kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Beszéde közben Supilo szünetet kér az elnöktől.

Felkiáltások: Majd a szónok kérjen, ha kell neki.

Sümegei Vilmos: Komédiások! Tán Bécs fizeti őket?

Lorkovics Iván: Önök a komédiások.

Markos Gyula: Népcsalók!

Samassa János: Így lopni az ország idejét.

Magdić Pero tovább folytatja a beszédét és végre annak kijelentésével, hogy az indemnitást nem fogadja el, leült.

Elnök 10 perc szünetet ad.

Szünet után

Elnök újból megnyitja az ülést.

Lisszavác Mladen félreértett szavai helyreigazítása címén kér szót. Kijelenti, hogy nem szolgált rá az elnöki figyelmeztetésre, hogy beszédét ne olvassa, mert akkor nem a beszédét olvasta, hanem a radikális szerbek nyilatkozatát, akik kiléptek a horvát koalícióból.

Szkicsák Ferenc: Pártja nem viseltetik bizalommal a kormány iránt, mert helytelen a kormány politikája. Vajjon mit szól hozzá a nép?

Förster Ottó: Halljuk a népet! (Oriási derűtség.)

Szkicsák Ferenc: Panaszodik, hogy a kormány egy ugynevezett hazafias tót lappal machinál a felvidéken, mely csak személyeskedik és rágalmaz.

Zakariás János: Konkrét esetet mondjon.

Szkicsák Ferenc: Kikel a szolgabírák önkénykedése ellen.

Elnök ezért a gyanúsításért rendreutasítja.

Szkicsák: Még a bankját sem hagyták bejegyeztetni, hanem lopni kellett . . .

Közbekialtások balról: Hát loptál?

Szkicsák: . . . lopni kellett a jogot a működéséhez. Hamistanukat fogadnak ellenünk.

Szokoly Tamás: Nem tartozik ide, beszéljen a tárgyhoz!

Szkicsák: A képviselők közbeszólásai közt folytatja beszédét.

Elnök rágalmazásáért újból rendreutasítja. Szkicsák: Arról panaszkodik, hogy a szolgabírók folyton üldözik a nemzetiségeket.

Szokoly Tamás: Rágalmaz és gyanúsít.

Szkicsák: Oktalanul birságolják a népet.

Elnök: Megvonom a szót.

Urbanics Ferenc: Horvátul beszél az indemnitás ellen hosszasan fejtegetve érveit, míg végre többszöri elnöki figyelmeztetés után negyed 4 órakor befejezi beszédét avval, hogy az indemnitást nem szavazza meg.

Elnök: megállapítja a következő ülés idejét, napirendjét és berekeszti az ülést.

A bírói és ügyészi szervezet módosításáról szóló törvényjavaslat.

1. §. A első folyamodású kir. bíróságokhoz kinevezett törvényszéki bírák, járásbírák és albírák, valamint a kir. ügyészségekhez kinevezett ügyészek és alügyészek együttes létszáma az egyes fizetési osztályokban a következőképpen állapítatik meg:

a VI. fizetési osztályban: 150 kir. ítélőtáblai bírói címmel és jelleggel felruházott kir. törvényszéki bíró, kir. járásbíró és kir. főügyészi helyettes címmel és jelleggel felruházott kir. ügyész;

b VII. fizetési osztályban: 1000 kir. törvényszéki bíró, kir. járásbíró és kir. ügyész;

a VIII. fizetési osztály: 1000 kir. törvényszéki bíró, kir. járásbíró és kir. alügyész.

a IX. fiz. oszt.: 380 kir. albíró és kir. alügyész.

Az egyes fizetési osztályokra a jelen törvénnyel megállapított létszám csak külön törvénnyel vagy a költségvetési törvénnyel változtatható meg.

2. §. Az 1891. XVII. t.-c. 28. §-ának má-

tartáshoz volt szokva, ezt nem lehet rossz néven venni. Szent István félt, hogy ezek fiát lustává és elkényeztetetté teszik s azért, mint maga mondja, keményen és szigorúan lépett fel intelmében, hogy ezek szent Imre elméjét az ő parancsolatainak megértésére figyelmetessé tegyék.

A másik férfi — harmadik nevelője — szent Gellért, az 1015—1023. években gyakorolt befolyást szent Imrére, tehát életének 8—16. esztendeiben. Már a szent ifju ez életkorában is nyilvánvaló, hogy ha nem is döntő, de mindenesetre nagy volt szent Gellért hatása.

E hatás bizonyos tekintetben ellenkező volt szent Istvánéval. Ha szent István a nyilvános és gyakorlati életet tartotta szem előtt, szent Gellért a világ baján felülemelkedő szemléletű volt barátja. Szent Imrének Bakonybéli remetesége, majd püspökösködése idején napokig tartó félrehúzódása nyilván mutatja ezt. De azért nem kell gondolni, hogy szent Gellért akkor is és ott is télen, maga ügyével törődő férfi lett volna, amikor és ahol a kötelesség másra szólította. Aki a XI. században székes-egyházat építtetett, egy egyházmegyét szervezett, aki belesodortatva az ország sorsának inté-

zésébe, akkora bátorsággal és erővel lépett fel, mint szent Gellért: éppen nem szobatudós és éppen nem remete. Bármennyire is beleoltotta tehát szent Gellért tanítványába az imádság, a csendes elmélkedés, a keresztény jószágok szeretetét, lehetetlen az, hogy szeme elől eltévesztette volna szent Imre jövődő hivatását. Tudta, hogy e fiu az ország kormányára van hivatva és azért lehetetlen, hogy elvonta volna őt az ország vezetésére szükséges ismeretektől és gyakorlatoktól.

De meg szent Gellért — szent Imre 16 éves korában — elhagyta a királyi udvart és ekkor szent Imre más nevelők kezei közé került. Ezeknek tehát volt alkalmuk, hogy szent Imrét megtanítsák az ország kormányzására szükséges dolgokra. Hogy meg is tanították, az bizonyos.

Két külföldi író egybehangzó jelentése szerint szent Imre szeretett vadászni és vadászat közben lelte halálát is. Ezt sokan szinte nem akarják elhinni, mert a későbbi életíró nem tesz róla említést. De aki tudja, hogy mennyire csekély volt ez életírónak ismerete szent Imre életének közelebbi körülményeiről s aki tudja,

hogy a történettudományban az író hallgatása sohasem bizonyítás: az készségesen hitelt ad az egykoru és teljesen érdektelen külföldi tudósítóknak. Nem is oly szempontból kell szent Imre vadászatait megítélni, mintha azt egy szentéletű pap vagy szerzetes vitte volna végbe. Ellenkezőleg, a vadászat szent Imrénél az ő jövődő hivatására való készüllet vala, mert hisz azon időben nem gyakorlótereken, hanem vadászat közben szerezte meg a fejedelem a csatákban, kézi viadalokban annyira szükséges személyes bátorságot, vadászatokban gyakorolta a fegyvertorgatást.

II. Két, hazánk sorsára döntő eseményben szent Imrének jelentékeny rész jutott.

Az első esemény azon időben nemcsak országos, hanem világra szóló és országok összeköttetéseit érintő volt.

1024-ben szent Henriknek, szent István sógorának halála után új, hatalmas királyi család lépett Németország császári trónjára. Az első, e családból való császár, II. Konrád szerette volna, ha fia épp oly előkelő feleséget kap, mint II. Ottó császár. Azért ő is a bizanci csá-

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

sodik bekezdése, az 1893. IV. t.-c. 18. §-ának első és harmadik bekezdése és az 1907. I. t.-c. 6. §-a hatályát veszti.

3. §. Az 1890. XXV. t.-c. 6. §-a és az 1891. XVII. t.-c. 56. §-a azzal egészítették ki, hogy a kir. ítélőtáblához tanácsjegyzői szolgálatra és elnöki titkári teendőkre VIII. fizetési osztályba sorozott kir. törvényszéki bírót vagy járásbírókat is be lehet rendelni.

A budapesti kir. ítélőtáblához berendelt vidéki törvényszéki bírót, vagy járásbíró a berendelés tartamára évi 800 korona, a többi ítélőtáblához berendelt ily bírót pedig évi 400 korona működési pótlékban részesül.

5. §. Az 1893. IV. t. c. kiegészítő részét képező A) kimutatásban felsorolt hivatali állások közül a XI. fizetési osztályba sorozott aljegyzői állás megszűnik és a jelen törvény hatályba léptéig kinevezett valamennyi aljegyző, mint jegyző a X. fizetési osztályba soroztatik.

Az 1883. I. t.-c. 7. §-ának az a rendelkezése, mely szerint bírósági jegyző csak az lehet, aki a bírókra nézve előírt jogi képesítést igazolja, hatályát veszti. Azon hivatali teendőket, melyeket a fennálló jogszabályok értelmében csupán jegyzők végezhetek, a jelenlegi kormány kormányra léptétől kezdve csak oly bírósági jegyző végezheti, aki a bírókra nézve előírt jogi képesítést megszerezte.

6. §. Azok a bírósági jegyzők, akik X-ik fizetési osztályban két évet eltöltöttek és a bírókra nézve előírt jogi képesítést megszerezték, évi 400 korona, a nyugdíjba be nem számítható képesítési pótlékban részesülnek.

A jelen törvény hatályba léptéig kinevezett jegyzőket ez a pótlék 1901. évi január hó 1-től kezdve akkor is megilleti, ha a X. fizetési osztályban két évet még nem töltöttek.

7. §. Ez a törvény 1908. évi jan. hó 1-én lép életbe.

Végrehajtásával az igazságügyminiszter biztatik meg.

A tavaszi áradások költségei.

Ki fizeti azokat?

A folyó év tavaszán Biharmegye nagyon sokat szenvedett a vízáradásoktól, melyek sok helyen tönkretették nemcsak a termés jó részét, de az utakat, hidakat és gátakat is.

A víz pusztítása legnagyobb volt az érmihályfalvai járásban, hol mint annak idején megírtuk a Szamos és Kraszna pár óra alatt métereket növekedett, minek folytán a gátakat keresztül vágták s a víz elöntötte a vidéket, melyről a termés ennek folytán kispusztult. Ez a gátátvágás okozott a legtöbb kárt.

Voltak azonban helyek, hol maga az óriási víz okozta a pusztítást. Itt hidakat, utakat tett hasznavehetetlenné, miáltal a forgalmat is megakasztotta. Legnagyobb volt a vizállás március 24-én, amikor óránként érkeztek jelentések a vizállásról úgy az alispáni hivatalhoz, mint a belügyminiszterhez. Március 23-án vette kezdetét az áradás és 24-én már járhatatlanok voltak az utak.

Eradony, Értarcsa, Ottomány, Gálospetri községek határaitban mindenütt nagy károkat okozott a víz. Elpusztultak, vagy súlyosan megrongálódtak a hidak az érmihályfalva—ottományi uton, az Értarcsa határában lévő beton hid, valamint a fűzfás hid. A Gálospetri felé vivő uton levő hid annyira le lett mosva, hogy ezen már 22-én lehetetlen volt a közlekedés.

Az elősorolt hidaknak természetesen az utaik is megrongálódtak, úgy hogy a legtöbb helyen ujonnan kellett azokat építeni.

A gát átvágás ügyében a hatóság vizsgálatot rendelt el. A Szamos és Kraszna folyók vizének kiöntése következtében állott elő ugyanis a legtöbb kár. Hogy pedig a víz kiöntése egyedül a gátátvágásnak volt az eredménye az ugyszólván kétségtelen. Az alispán

ez irányban indította meg a vizsgálatot, hogy megtudja, vajjon kit terhel a felmerült költségek megtérítése.

A mégtartott nyomozás során azonban nem vezetett kellő eredményre az eljárás, mire az alispán Szatmármegye alispánjához fordult, hogy a gát kijavitása folytán felmerült 2194 korona és 42 fillért térítse meg Biharmegyének.

A szatmári alispán tegnap válaszolt e felhívásra. A válaszban az alispán egyenesen kijelenti, hogy a törvények alapján nem fizeti meg a megye a követelt költségeket. Atíratában egyszersmind kéri a szatmári alispán Biharmegyét, hogy megbízott szakértőit küldje ki, kikkel a szatmári kiküldöttek helyszíni szemlét tartsanak s ennek eredményeként, ha tényleg fogja terhelni valami Szatmármegyét, az esetben hajlandó lesz némi hozzájárulást adni a munkálatokhoz.

Eszerint a vízáradás hullámai előreláthatólag csak igen hosszú idő leforgása alatt fognak lecsillapulni sőt még kilátások vannak arra is, hogy ebből kifolyólag per lesz a két vármegye között, ami bizony nagyon sok időt fog igénybe venni.

UJDONSÁGOK.

* **Uj apát és prépost.** Mint őszinte örömmel értesülünk, a nagyváradi I. szert. káptalan két kiváló tagja szép egyházi kintetésben részesült. *Spitt* Gyula oldalkanonok, egyházmegyei irodaigazgatót a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett *dombai* címzetes apáttá, dr *Karácsonyi* János székesegyházi kanonokot pedig *hollóihói* címzetes préposttá nevezte ki az apostoli király. A kinevezést a hivatalos lap legközelebb hozza.

* **Szent Imre ünnepe.** Szent Imre hercegnek, az ifjuság szent életű példányképeinek jubileumát tegnap méltóképen ünnepelték meg

szári udvarhoz fordult, mert hiába, akkor mégis az volt a legrégibb, legelőkelőbb keresztény uralkodói család.

Csak hogy Magyarországra a két császári család összeköttetéséből nagy veszedelem következett volna. A görög császárság akkor Nándorféjervárig, sőt azon is innen Pétervárad tájáig terjedt. A német pedig Bécsig; a déli oldalon pedig Pettauig nyúlt. Könnyen talált volna akármennyik császár ürügyet, hogy Magyarországra törjön és a másik császárt mint rokonát segítségül hívja s akkor Magyarország esetleg megsemmisül!

Szent István tehát elhatározta, hogy II. Konrád szándékát, már amennyire tőle telik, megakadályozza. Evégből 1027-ben II. Konrádnak Konstantinápoly felé törekvő követét hazánk szélén visszautasította és neki az engedélyt a hazánkon való átvonulásra meg nem adta.

De II. Konrád nem olyan ember volt, hogy szándékát abba hagyta volna. A következő évben újra elküldötte követét s az a tengeren nagy veszedelmek özött, nagy késedelemmel-bajjal ért Konstantinápolyba.

Ebből láthatta szent István, hogy a német császár nem hagyja bosszúállás nélkül követének visszautasítását és csak alkalomra vár.

Szent Istvánnak tehát szövetséges után kellett néznie, hogy a legerősebb keresztény birodalom erejével szembeszálljon.

Lengyelországra eset tekintete. Itt 1025. óta II. Meskó király uralkodott és a németek nagy bosszuságára koronázott király vala Folytonos ellenségeskedés volt ennek következtében Lengyel- és Németország között s így szent Istvánnak természetes, erős szövetségesül a lengyel király kínálkozott. Távolról rokonok

is voltak szent István és Meskó. Azonkívül már rég megszűnt azon ellenségeskedés, amely 1003-ban azért keletkezett Magyarország és Lengyelország között, mert Chrabry Bogyozló, II. Meskó atyja Pozsony vagy Nyitra környékét és a Morva-Vág közét (a Mátyásföldet) elfoglalta.

A magyar-lengyel szövetséget azonban családi összeköttetéssel is meg kellett erősíteni, mert azon időben az volt a legbiztosabb módja a szövetség fönmaradásának.

Szent István tehát felszólította fiát, Imrét, hogy házasságra lépjen II. Meskó kicsiny, 13—14 éves leányával.

Szent Imre egy ideig vonakodott, de szive titkát — szüzességi fogadalmát — nem akarta kinyilvánítani s nem nyilváníthatta ki.

Szent István és a főurak annyira sürgették e házasságot, az ország érdekei annyira követelték annak létrejöttét, hogy szent Imre meghajolt s a házasságot megkötötte. Sőt, hogy a barátságot a lengyel királyi család és a magyar között teljessé tegye, elment Gnesenbe, Lengyelország akkori fővárosába is. Onnan kirándulva egy szarvasvadászat alkalmával meglátogatta a lysagorai (kopaszhegyi) monostort is (Krakótól nem messze) Ennek emlékére a monostor templomának ajándékozta a mellén hordozott szent kereszt ereklyét. Roppant kedves és örvendetes ajándék volt ez a monostor számára, mert hisz a monostor temploma épen a szent kereszt tiszteletére volt avatva.

Szent Imre házassága által elérte tehát azt, hogy hazánk az 1030-ban bekövetkezett német támadás idején nem maradt egyedül s a támadást dicsőségesen visszaverte.

A másik esemény hazánk alkotmányára volt nagy befolyással.

1030-ban — mint említők — csakugyan bekövetkezett a német háború. Hirtelen akarta a német császár hazánkat meglepni, de azért szent Istvánt nem találta készületlenül.

A készüléthez tartozott az is, hogy a nagy hadbavonulás előtt szent István az összegyűlt főuraktól, még pedig egyenkint, esküt vett, hogy halála után szent Imrét fogadják el királyokul és öt koronázzák meg.

E gondoskodásnak oka az volt, hogy az Arpád-családnak 907-ben legőzött idősebb ága még mindig fönntartotta követelését a királyi méltósághoz. Azelőtt ugyanis nem volt meghatározva a trónörökös rendje és váltakozva bírták a fejedelmi széket a család egyes, idősebb és hatalmasabb tagjai.

Már most annak egyik oka, hogy a főurak szent Istvánnak szívesen, zugolódás nélkül letették az esküt, az volt, hogy szent Imre rátermettségében, kiváló tehetségében és lelki tulajdonaiban teljesen megbíztak.

Az isteni Gondviselés azonban másként intézkedett. Felmentette szent Imrét a kormányzás lenyűgöző gondja alól. Rásegítette, hogy szüzességi fogadalmát szüleinek, hozzátartozóinak szemrehányása nélkül megőrizhette; mert mire neje felszédült és így tőle gyermekeket remélhettek volna, akkor szent Imre lelke már a mennyei karok közé repült.

A magyar katolikus egyháznak viharok között kellett megerősödni. vértanuk szenvedései között kellett a lelkeket az üdvösségre vezérelnie. Ezek pedig csak szent Imre halála által következhetek be.

Karácsonyi János dr.

Nagyváradon. A székesegyházban *Fetsor Antal* felszentelt püspök ünnepélyes szent misét mondott, dr. *Karácsonyi János* kanonok pedig szent beszédet tartott. A szent misén az összes katolikus tanintézetek növendékei jelen voltak.

* **A fürdői vasut építése.** A fürdővasut ügyében a Hankovits és társa által beterjesztett építési feltételeket és terveket a városi tanács szerződés értelmében áttette a városi vasut társasághoz, hogy két hónapon belül adjon határozott választ, vajjon hasonló feltételek alatt hajlandó-e a Gilányi utcai vonalat kiépíteni. A városi vasut már megküldötte válaszát a tanács felhívására, azonban, mint érte ülnök, ebben nem ad egyenes választ, nem jogi fejtegetésekbe bocsátkozik, hogy minden feltétel nélkül joga van építeni új vágányokat, továbbá a Kapucinus-utcai vonalat is ő akarja kiépíteni. Mint értesülünk, a Zöldfa-utcai városi vasuti vonal használatára vonatkozólag tárgyalások voltak a fürdővasut engedményesei és a városi vasut társaság igazgatósága között, azonban megegyezésre nem jutottak s így a kapucinus-utcai vonal kiépítésére kerül a sor. A város közgyűlése kimondotta, hogy a városi vasut zöldfa utcai vonalának peage-jogon való használatát óhajtja a fürdővonatok közlekedésénél, azonban ha a megegyezés nem jöhetne létre, az esetben átengedi a fürdővasut vágányainak lerakása céljaira a Kapucinus-utcat. A városi vasut válaszát a tanács véleménye és végezt áttette a jogügyi szakbizottsághoz, azonban a szakbizottság az idő előhaladottsága miatt nem tárgyalta, hanem pénteken, november hó 8-án délután hivta össze ez ügyben a jogügyi bizottságot.

* **Eljegyzések.** Nagy J. Károly budapesti banktisztviselő eljegyezte *Papp J. Szerénkét*, *Papp Imre* képt. uradalmi főtiszt leányát Erendréden. — Dr. *Poyrnár Ernő* székelyhídi szolgabíró eljegyezte özv. *Buthy Lajosné* szül. *Fényes Seréna* urnőt, *Fényes Endre* leányát.

* **Szmetka György állapota.** Pár héttel ezelőtt említettük, hogy *Szmetka György* nyug. tanító baloldali szélütés folytán súlyos betegen fekszik. Mint örömmel értesülünk, városunk ezen közbecsülésben álló régi érdemes polgára már túl van a veszélyen s egészségi állapotában örvendetes javulás állott be.

* **Nem szaporítják a mérnöki hivatal személyzetét.** A kulturmérnöki hivatal kérelmet intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy tekintettel a nagyfoku utépitésekre, engedje meg, miszerint a kulturmérnöki hivatalban két napidijas mérnököt alkalmazzanak. A kereskedelmi miniszter a kérelemre tegnap értesítette a vármegyét és tudatja, hogy a két egyén alkalmazását nem teljesítheti, mert jelenleg nyolcan vannak a mérnöki hivatalban, ez pedig olyan létszám, hogy annak célszerű beosztása mellett sokkal nagyobb munka mennyiséget lehet feldolgozni, mint amennyit feldolgoznak jelenleg.

* **Gyorsvonatok megálló helye Saápon.** Saáp község képviselőtestülete kérelmet intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy engedje meg, miszerint a jelenleg ott megálló 511. és 512. számú gyorsvonatok helyett az 503. és 504. számú gyorsvonatok álljanak meg, mert a két első vonat éjjel áll meg, amikor nem vehetik igénybe. A kereskedelmi miniszter a kérelmet teljesítette és erről tegnap értesítette a megyét.

* **A kisjenői hid.** Kisjenő községe küldöttségileg járult a kereskedelmi miniszterhez, hogy a község határában folyó Körözsön lévő

hid ujjá építéséhez állami hozzájárulást nyújtson. A miniszter e kérelemre tegnap értesítette a megyét, hogy oly feltétel alatt, ha a megye a községnek törvényhatósági segílyt szavaz meg, az esetben hajlandó a megye közuti alapja javára 5000 korona állami segílyt utalványozni.

* **A rippai pénzhamisító.** A rippai bankocsináló *Pongor József* ügye általános feltűnést keltett az egész országban, nem annyira a pénzhamisítás által, hanem leleplezésük által, mely oly nagy bravuros cselekedete volt a fővárosi detektíveknek. Ujabban tudósítónk a következőket jelenti nekünk. A tenkei járásbírósnál még mindig tartanak a kihallgatások a pénzhamisító malomtulajdonos ügyében. Az eddigi felmerült körülményekből itélve *Pongor* eszköz volt, akinek naivitását arra használták fel a szalontai és az ország más részében lévő banda tagjai, hogy eltudják nála helyezni a tulajdonkeppeni gyárat. *Pongor* ugyanis ép oly korlátolt egyén, mint amilyen furtangos a banda tulajdonkeppeni intézősége. Erre alapították aztán a pénzhamisítók vérmes terveiket, melyben oly csufos vereséget szenvedtek. A járásbírósnak naponként kihallgatja *Pongort*, aki minden alkalommal tagad minden ellene felhozott vádát. A fényképész-segéd lehozatalára vonatkozólag azt adja elő, hogy ő csupán a fényképészetet akarta tőle megtanulni. A pénzsokszorosító gép honnan származására azt adja elő, hogy ő azt *Megyeri*éktől kapta. A vallomások nagyon is korlátolt embernek tüntetik fel *Pongort* s olyan színezetet adnak az egészek, mintha *Pongor* csak beugratott egyén volna. Nincs kizárva azonban az sem, hogy *Pongor* együgyűségét számításból mutatja. A vizsgálattal pár nap alatt kész lesz a járásbírósnak és akkor a nagyvárad királyi ügyészséghez fogja áttenni az ügyet.

A rippai pénzhamisítás dolgában, melynek közlésével lapunk az egész ország sajtóját három nappal megelőzte és a melyet csupán mi közöltünk teljesen hiven, a fővárosi lapokban és az ő révükön a vidéki sajtóban is feleltéves közlések jelentek meg. A tévedéseket akarja most az alábbi lippai távirat kiigazítani.

Lippáról jelentik: A budapesti lapok azt a hirt közölték, hogy Lippán egy pénzhamisító banda üzelmét akadályozta meg a csendőrség és a banda tagjait a budapesti rendőrség detektívei letartóztatták. A hír ebben a formában tévedésen alapszik, mert Lippán (Temes megye) pénzhamisító banda felfedezéséről és annak tagjai letartóztatásáról mitsem tudnak. Lippán *Pongrácz József* nevű gőzmalomtulajdonos nincs, s így ennek következtében a rendőrség hamis bankógyártás címén le sem tartóztathatta. Valószínű, hogy az eset a szatmármegyei Lippó községben avagy a zalamegyei Lippa községben történhetett meg.

Ez a közlés ebben hibás, hogy Szatmármegyében, avagy Zalában keresi a pénzhamisítás helyét, holott az a mi helyes közlésünk szerint a biharmegyei Rippa község.

* **A hős cigány.** Tegnap délelőtt a kellelénél többet talált inni a jóból *Rostás Miklós*, ugyannyira, hogy garázdálkodni is kezdett egy nagypiac-téri kocsmában. A lár-mázó cigányt rendre intette *Bittó Gergely* rendőr, mire a cigány őt rongyos parasztnak nevezte. A rendőr *Rostást* beakarta kísélni, ez ellen azonban kézzel-lábbal tiltakozott a cigány, úgy hogy *Bittónak* kabátját is összetépte. A rendőr végre is beíserzte őt a rendőrségre, hol három napi pihenést és elmélkedést fog végezni az egyik cellában.

* **Költözködés 78 év után.** Nagyvárad egyik legrégebb fűszer üzlete: a Rákóczi-utcai *Wurst József* cég költözik. A jómű és elismert szolid üzletet a múlt század elején, 1829-ben alapította *Wurst József*. Azóta *Lévay Zsigmond*, majd a mostani tulajdonos: *Csatáry József* örögebitették a régi cég hírnevét. Keletkezése óta egy helyen volt az üzlet s most, 78 év után új helyiségbe költözik, a szomszédos *Rímanóczy-házba*, *Fröblich János* hentes-üzlete mellé. Nagyvárad városi közönsége, amelynek sorából kerül ki ezen üzlet vevőközönsége, bizonyára az új helyiségben is olyan jóakaratu pártolással támogatja ezen üzletet, mely egyik legkiválóbb kereskedése Nagyváradnak.

* **Egy feljelentési mániában szenvedő.** Nagyléta községének van egy csodabogara, akinek az a mániája, hogy minél több feljelentéssel igyekezzék a hatóságnak dolgot csinálni. Legutóbb a nagylétai bíróságnak emelt panaszt, melyben mindenfélét rákiáltott a bíróságra. A panaszt pedig személyesen akarta előadni egyenesen a belügyminiszternél *Tetén Miklós* — így hívják a feljelentési mániában szenvedőt. — Budapesten napokig kereste *Tetén Andrassy Gyula* gróf lakását, miközben bebetévedt a mulatóhelyekre. Végre is gyanus lett a rendőrségnek *Tetén* uram, hát letartóztatták és mikor látták, hogy kivel van dolguk, a község költségére haza szállították Nagylétára. Idehaza megint összekoccant a bírósággal, mert ez nem akarta megengedni, hogy ő a templomajtóban, vagy pedig a piac közepén árusíthassa cukorkáit. Emiatt aztán feljelentést tett, de most már irásban az előbbi okokkal együtt a belügyminiszterhez, aki elrendelte a vizsgálat megtartását. A főszolgabíró lett felhíva a vizsgálat megindítására, melyet befejezve most tette meg jelentését az alispánhoz a székelyhídi főszolgabíró. Jelentésében a főszolgabíró a feljelentést figyelmen kívül kéri hagyni, mert *Tetén* nem normális egyén s feljelentési mániában szenved. A jelenlegi feljelentése épen a századik. A főszolgabíró kéri még, hogy *Tetént* a felmerült költségek megtérítésére is kötelezze a hatóság.

* **Az alkohol.** Tegnapelőtt este a *Léderer* és *Kálmán-féle* szeszgyárban *Brincsu Mitru* munkás igen sok pálinkát ivott meg. Reggelre halva alálták társai az ágyában. A megartott vizsgálat során megállapították, hogy *Brincsu* a mértéktelen alkohol ivás következtében szívszélhűdésben halt el.

* **Gyanus idegen.** Tegnap délelőtt feltűnt *Bott György* rendőrellenőrnek, egy idegen ember Nagyváradon. Az idegent gyanusnak is találta *Bott*, mire igazolásra szólította fel. Az idegen mivel nem tudta magát igazolni, letartóztatták a rendőr és a rendőrségre kísérték, hol megállapították, hogy *Tyinka István*nak hívják és veszedelmes zsebmetesző, aki legutóbb is két évre volt elítélve. A zsebmeteszőt kitolacolták Nagyváradról.

* **Új műsor az Urániában.** 1. Hitelezők áldozata. — 2. A bohóc, mint orvos. — 3. Fiakker. — 4. Szt. Bertalan éjszakája. — 5. Steierország. — 6. A csodaember. — 7. Élő levelek. — 8. Borzasztó idyll. — 9. A paraszt a fővárosban. 10. Élő szobrok. — Helyárok a rendesek.

* **Meglopott lacikonyhás.** Erdei *Eszter* lacikonyhástól tegnap mig ő el volt foglalva a kiszolgálással, valaki a 750 korona készpénzét és két gyűrűjét tartalmazó kékításkáját ellopta. A feljelentésre a rendőrség megindította a vizsgálatot, ami azonban ez ideig nem vezetett eredményre.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szerda: Nászinduló.
Csütörtök: Gyurkovics lányok.
Péntek: Bernát
Szombat: Bibliás asszony.
Vasárnap d. u.: Vörös sipka, este: Josett kisasszony, a feleségem.

EGYESÜLETEK.

Nagyvárad városi gyorsíró egyesület megalakulása.

A gyorsírásnak lelkes hívei tegnap d. u. 5 órakor a városháza tanácstermében összegyűltek, hogy a gyorsíró egyesületet megalakítsák, a lelkes és nagy számu közönség megtöltötte a városháza kistermét. Dr. Várady Zsigmond nagy tetszés mellett a gyorsírás egész lényegét felölelő tartalmas megnyitó beszédet mondta, melyben találó szavakkal mutatott rá a gyorsírásnak óriási fontosságára és szellemes példákkal illusztrálta ennek nagy jelentőségét. Ezután az alapszabályok olvastattak fel, melyeket a közgyűlés egyhangulag elfogadott. Az alakuló közgyűlés iránt országsszerte nagy érdeklődés nyilatkozott számos sürgöny érkezett az ország legkiválóbb gyorsíróitól, kik közül dr. Fabró Henrik, a következőt küldte: Alakulásukat a gyakorlott gyorsírók társasága igaz örömmel üdvözi, derék honos társaink Önök a gyorsírásban, a megnyilatkozó nagy ökonomikus elv szolgálatában, mely nemzeti és emberi nagy érdekek emeltyűje, erőfeszítője és tényezője üdv a kezdés nagy fáradságának, siker legyen babérja.

Ezután a közgyűlés elnökségét és tisztikarát választotta meg, melynek eredménye következő: elnök: dr. Várady Zsigmond, társelnök Szilágyi Dózsa, alelnökök: dr. Kripka Henrik, Szücs Izsó, titkár Brüder Sándor, pénztáros Mártonffy Zoltán, ellenőr Pataky Rezső, főjegyző Reményi Géza, aljegyző Biró József, előadók: Kun Gyula, Brüder Sándor és Reményi Géza, ügyvezető igazgató Kun Gyula. Ezután az ingyenes gyorsíró tantolyam életbeléptetése érdekében tették meg a szükséges előterjesztéseket. A közgyűlés elhatározta, hogy Glac Antal főispánt és Rimler Károly polgármestert küldöttségileg fel fogja kérni a védnöki tiszt elfogadására. Bizottságot küldtek még Tolnay Miksa indítványára, hogy Nagyvárad város pénztárait, nagyobb keresk. vállalkozásait alapító tagokként igyekezzenek megnyerni.

A katolikus kör választmányi ülése.

A nagyvárad katolikus kör ma este fél hat órakor igazoló választmányi ülést tart a kör helyiségében.

TÁVIRATOK.

A pápa egészsége.

Róma, nov. 5. Az Observatore Romanus kijelenti, hogy teljesen alaptalanok azok a hírek, melyeket a lapok a pápa egészségi állapotáról irtak. A szent atya kiünő egészségnek örvend.

A néppárt és a kiegyezés.

Budapest, nov. 5. Politikai körökben az a hír volt elterjedve, hogy a néppárt nem szavazza meg a kiegyezést és a kvótaemelést, ha azt a függetlenségi pártban pártkérdéssé nem teszik. A néppárt hivatalos lapja ezt a hírt ma megcáfolta.

A képviselőház folyosóján szintén járt e hamis hír.

— Mit akartok már megint, kérdezte meg Henc Károlyt egy függetlenségi honatya.

— Csak elejét akarjuk venni annak, hogy újra megetessétek velünk a békát, felelte Hencz.

Barabás kijelentette, hogy a kiegyezés és kvótaemelés megszavazását nem szabad pártkérdéssé tenni. Henc erre kijelentette, hogy a kiegyezés és kvótaemelés megszavazása vagy pártkérdés mindenhol, vagy sehol sem az.

Zboray Miklós végül kijelentette, hogy a néppárt nem fogja megszavazni a kiegyezést és a felemelt kvótát, ha a függetlenségi párt kivonja magát a szavazás alól.

A központi szeminárium új rektora.

Budapest, nov. 5. Vaszary Kolos hercegprímás a központi szeminárium új rektorává dr. Walter Gyula esztergomi kanonokot nevezte ki. Az ötvenkét éves főpap mögött érd. mekben gazdag mult áll.

Han dr. kegyelmet kapott.

Budapest, nov. 5. Karlsruhe-ból táviratozták, hogy Han dr.-nak, Molitorné gyilkosának halálos ítéletét a badeni nagyherceg kegyelem útján életfogytiglan tartó legyházra változtatta át.

Potocsnyák ellenszegülése.

Zágráb, nov. 5. A közös országgyűlés mentelmi bizottsága holnap fogja a Potocsnyák ügyét tárgyalni. Potocsnyák képviselő, kit a bizottság elnöke felkért, hogy az ülésen részt vegyen, visszautasította a meghívást és a bizottság elnökéhez levelet intézett, amelynek ez a vejeje.

— Igazolom a mentelmi bizottság e hó 6-iki ülésére szóló meghívó vételét. Mint horvát képviselő a magyar képviselőház nem gyakorolhatja velem szemben a mandátum vizsgálás jogát és így a meghívást visszautasítom, mert ha elfogadnám, büntárs volnék a hazám, Horvátország szuverenitása ellen intézett merényletnek.

A belényesi választás.

Belényes, nov. 5. A belényesi függetlenségi-párt elnöksége Lukács László képviselőnek a képviselőházban legutóbb mondott beszédére kijelenti, hogy Lukács pártjának a képviselőválasztaskor nem volt zászlójelvénye és pedig a nemzeti-ségi-pártiak indokolása szerint azért, mert román zászlót nem használhattak, magyar zászlót pedig használni nem akartak Lukács evvel szemben azt mondta beszédében, hogy igen is volt egyetlen egy magyar zászló az ő kocsián.

Felfüggesztett tisztikar.

Budapest, nov. 5. Gróf Andrassy belügyminiszter ma — mint érte-ülünk — felfüggesztette állásától Szász József alsó-fehérmegyei alispánt és sógora, Böte Kálmán marosujvári főszolgabíró ellen elrendelte a legszigorubb fegyelmi vizsgálatot. A felfüggesztésre közvetlen okot a földmivelésügyi miniszter följelentése szolgáltatott, aki elmondta, hogy 1905-ben

a marosujvári járásban inséggabonát osztott szét. Ennek vételárát, 80.000 koronát az alispán és a főszolgabíró nem szolgáltatott be az államnak, hanem elhelyezték a marosujvári takarékpénztárnak ahol 4 hónap alatt szórén-szálán elveszett.

A takarékpénztárnál az alispán és a főszolgabíró a vezetői. A pénzt most vagy újból a községeknek kell megfizetni, vagy az állam irhalja veszteségszámlájára. Szász József alispán felfüggesztésére a legutóbb lefolyt hivatalvizsgálat is bő okot adott. Kiderült, hogy az alsó-fehérmegyei közigazgatás egészen korrump, úgy hogy például az alispánnak több italmérése is van, melyekben csaposokat tart, akiknek fiktív szerződéseik vannak, de az ő üzletét vezetik.

Uj huszkoronás bankjegyek.

Budapest, nov. 5. Az osztrák-magyar bank most teszi meg nagyarányu előterjesztéseit az új huszkoronás bankjegyek kibocsátására. A jelenlegi huszkoronás jegyek bevonása az elterjedt pénzhamisítás miatt vált szükségessé. A bank 1908. évi május elsején kezdi meg a régi huszkoronás bankjegyek bevonását, és ugyanakkor bocsátja a forgalomba az új bankokat.

MULATSÁG.

A magyarorszéki önkéntes tűzoltók mulatsága. A csak pár hónapja megalakult Magyarorszéki Önkéntes Tűzoltó Egylet e hó 17-én zártkörű táncmulatságot fog rendezni melynek védnöknője Korda Andor képviselő neje. A mulatság az ottani nagyvendéglőben lesz megtartva. A mulatságra személyenként beléptidij 1 s családjegy 2 korona.

SPORT.

Vivás.

A »Nagyvárad Sport Egylet« vivó szakosztálya a tűzoltó laktanya renovált tornatermében újból megkezdte működését s a vivó órákat az eddigi időben, hétfőn, szerdán és pénteken d. u. 4—8 óráig tartja meg.

Az előjelekből ítélve az idei vivó-szaizon igen élénk lesz, mert már most is igen nagy számban látogatják a vivó-órákat, a melyeken a kiváló tanítási módszeréről és modoráról általánosan ismert Orbán Sándor vivómester ad úgy a kard-, tör-, mint a szurókard vivásban oktatást.

Kiválóan élvezetes és érdekes látványt nyújtanak a látogatóknak a versenyvivók, kik már e hónapban megkezdik a tavaszi vivóversenyekre a trenirozást s épen ezért a vivóórák az egészséges és jóteknony hatásu testedzés mellett még — mint baráti összejövetelek — kellemes szórakozást is nyújtanak.

A szakosztály lehetővé tette azt, hogy középiskolai tanulók is elsajátíthassák a vivásportját s Orbán mester számukra külön növendék tanfolyamot nyit.

A beiratások megkönnyítése céljából a vivó-órákon kívül is elfogad jelentkezőket alulírott szakosztály vezető, hétköznapokon d. e.

9—11 óráig (Áldás-u. Hegedüs-ház) aki bővebb felvilágosítással is szolgál az érdeklődőknek. Vendégeket szívesen lát a vezetőség,

Fánossy Gyula,
vivőszakosztály vezetője.

NYILTTÉR.

21 éves polgár-leány, egyellén gyermek, 100,000 korona készpénzhozománnyal, szerény, jó kedélyű, jelentéktelen testi hibával, *nőül menne* szolid, habár vagyontalan uri emberhez. Ajánlatok intézendők „Hymen“, Berlin 18, címre.

Oktatás.

Szülők figyelmébe!

A nagyváradai Középiskolai Internátusban gimnáziumi, reál, kereskedelmi és polgári iskolai tanulók mint bejáró növendékek középiskolai tanárok vezetése mellett az összes tantárgyakból lelkiismeretesen előkészítetnek.

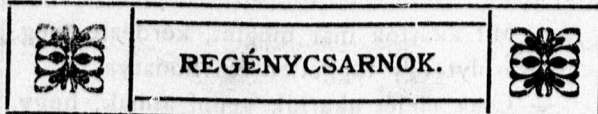
Tisza Kálmán-tér.

Tisztelettel

Dénes Pál

internátusi igazgató.

Egész délután elfoglaltság.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: **Daniel András.**

(Franciaából.)

58

— Es én szeretem őt — mondta magában, gyáván szeretem! Erzem, hogy holnap reggel már olyan leszek iránta, mint mindig. A nagyon is nyílt hűtlenségi esetek után lehetett bátorságom haragot tartani iránta, mert megvolt azon előnyöm, hogy megbocsáthattam neki. De ha most kitalálná, hogy bűnösnek tartom őt — és még minő szégyenteljes ügyben — ő nem bocsátana meg nekem.

Tény az, hogy másnap, ha csak nem a felesége elpusztult kinézése, egyéb oka nem lehetett Varouze Andrének, hogy gyanítsa, minő szomorú erkölcsi tragédia — melynek a hőse ő volt — játszódott le olyan közel hozzá, az éjjel.

Claire rossz kinézése különben nem okozott neki sem aggályt, sem nyugtalanságot.

— Szegény Claire, mennyire hervad! — gondolta magában.

Es André, magánbeszéde folytatásaként, miután kötelességszerűen megérintette ajkaival Claire sápadt homlokát, melyre barázdákat szántott a rettenetes éjszaka, hangosan mondá: Megyek . . . öltözködni hagylak. És láss hozzá, hogy kicsinossid magadat, mert ugy nézsz ki, mint a kísértet, szegény Clairem.

Claire egészen megdermedve abbeli féltelmében, hogy el ne árulja magát, csak hogy mondjon valamit, kérdezte:

— A minisztériumba mégysz?

— Nem, idehaza van dolgom.

— Jó; majd ügyelni fogok, hogy ne zavarjanak.

— Oh! kérlek, ne ügyelj semmire — kiáltott fel a férj, kissé türelmetlenül, mert nem szerette, hogy Claire folyton azzal foglalkozott, vajjon ő mit csinál, folytonos éber féltékenységgel bosszantó figyelmeskedésekkel ügyel rá. — Menj inkább Marcellel sétálni.

Kissé jobb szint kapsz legalább . . . Nagy szükséged van rá.

A gyöngédelen igyekezett, melylyel feleségének az üdesége hiányát bizonyítgatta, kétségbeejtette Clairet. Miután idegrendszerének folytonos hullámzása egyenlő örült hatással rezgett mindenért, és azért Claire, mikor látta, hogy férje csúnyának találja őt, olyan megdöbbenést érzett, hogy pillanatra minden egyebet feledett. Alig, hogy André elhagyta a szobát, felkelt és tanulmányozni kezdte arcát a tükör előtt.

A szíve elszorult, midőn abban megpillantotta azt a szegény arcot, melynek minden hibáját csak fokozta még a lázas, gyötrelmekkel teli, álmatlan éj. A szemek, melyek szimétriá ellenességük dacára sötét tűzük által arcának fő vonzerejét képezték, most megijesztették őt, annyira bágyadtan néztek a fonnyadt szemhéjak alól.

Saját magához beszélt és ajkait mozogni látta a tükörben, mialatt mondá:

— Ah! csak egy szerencsétlenség van a világon, ha az ember nem tud szerelmet kelteni!

Kétségbeesve fektődött vissza az ágyába, nem tudta mitől szenved leginkább és heves sírásban tört ki.

Háromnegyed óra múlva csengetett a szobaleánynak.

— Figyeljen jól — mondá — mondja meg Marcelle kisasszonynak, hogy ne jöjjön be jóreggelt kívánni, mert migrénem van és óhajtóm, hogy ő azonnal sétálni menjen a nevelőnőjével. Ha a nagyságos ur kérdezősködni utánam, azt fogja felelni, hogy óhajtása szerint sétálni mentem a kisasszonnyal. Aztán bezárja az ajtómat és senkit sem enged be hozzám. Erti?

— Nagyságos asszony beteg? . . . Oh! csakugyan! . . . Nagyságos asszonyom úgy néz ki, mint egy kísértet.

Varouze Clairenek kedve lett volna megtépní ezt a leányt, ha ugyan képes lett volna idegességével önmagán kívül szenvedést okozni valakinek. De ő épen annyira félt valakit megbántani, mint megbántatni, érzékeny idegeinek ez elviselhetetlen volt.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős
Dr. VUOSKICS GYULA.

Iroda áthelyezés.

Goldberger A. V.

cég tisztelettel értesíti m. t. ügyfeleit, hogy 35 év óta fenálló

Hirdetési irodáját

(jelenleg Budapest, IV. Váci-utca 20 sz.)

1907. november hó 10-ikén

(saját házába)

Budapest, IV., Molnár-u. 38. sz.

helyezi át.

Hirdetések felvétele a világ összes lapjai és naptárai részére. 305 1-0

Hirdetések

felvételnek
a lap kiadóhivatalában.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 5 kor. 60 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenmely izzólámpa különlegességek, fénypésszámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön e célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** ←
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszereplő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Ép most jelent meg!!

Sebő Imre könyv- és papir-
kereskedésében

kapható Nagyváradon:

REPERTÓRIUM

Dárday Sándor igazságügyi
törvénytárából
Zsebben hordható Teljes tör-
vénytár egy kötetben.

Az összes fontos törvé-
nyek gyűjtem nyes ki-
adása zsebalaku egy kö-
tetben.

Dárday Sándor: Igazságügyi Törvénytára

A judikaturának feldolgozásával és a jogszolgáltatás adminisztrációjára vonatkozó összes rendeletek anyagának felölelésével oly terjedelmet öltött, hogy irodai használatra ugyan *nélkülözhetlen kézi könyvtárul* szolgál, de *tárgyalások* és *utazások* alkalmával *vade-mecum* gyanánt nem használható. Ezért érezhető szükségét vélt kielégíteni a kiadó, amidőn **Dárday Sándor** Igazságügyi törvénytárából oly *repertóriumot* bocsájtott használatra, mely az érvényben lévő törvények teljes szövegére szorít kozik, oly külön e célból készült tipografikus kiállítással, amely lehetővé teszi azt, hogy a gyakorlati életben szükséges törvények kis könyvtár alakjában legyenek összefoglalva és zsebkönyv alakjában vademecumot képező kézi könyvül legyenek használhatók.

Dárday S. REPERTÓRIUM-a (Kis törvénytár) a követk. törvényeket tartalmazza:

Polgári törvényk. rendtartás.

Sommás eljárás. (1893: XVIII. t.-c.) — (Szabályzat) a lakbér felmondási ügyekben követendő eljárás. A polgári törvényk. rendtartás és sommás eljárás módosítása. (1907. XVII. t.-c.)

A fizetési meghagyásokról. (1893: XIX. törvénycikk.)
Kisebb polgári peres ügyekben való eljárásról. (1877: XXI. t.-c.)

A végrehajtási eljárásról. (1881: LX. t.-c.) — A bírósági végrehajtókról. — (Szabályzat) a bírósági végrehajtók díjazása tárgyában.

Az örökösödési eljárásról. (1894: XVI. t.-c.) — Szabályzat) az örökösödési eljárás végrehajtásáról.

A végrendeletek stb. alaki kellékeiről. (1876: XVI. t.-c.)

Telekkönyvi rendtartás. — Erdélyi telekkönyvi rendtartás.

A gyámügyről. (1877: XX. t.-c.) — A nők teljeskorúságáról. — Az 1877: XX. t.-c. módosítása és pótlásáról. (1885: VI. t.-c.)

A házassági jogról. (1894: XXXI. t.-c.) — (Bírói szabályzat) a házassági válóperekben követendő eljárásról.

A váltótörvényről. (1876: XXVII. t.-c.) — (Szabályzat) a váltóügyekben követendő eljárás tárgyában.

Csödtörvény. (1881: XVII. t.-c.)

A kereskedelmi törvény. (1875: XXXVII. t.-c.) — (Szabályzat) a kereskedelmi ügyekben követendő peres és perenkívüli eljárás. — (Szabályzat) a kereskedelmi bíróságok hatáskörébe utalt vétségek eseteiben követendő eljárás.

Áru- és értéktőzsde. — (Szabályzat) a tőzsdei választott bíróságnak eljárási szabályai. — Az ügyvédi munkadíjak. — Áruüzleti szokások. — Hajófuvarozási szokások. — Áruüzleti leszámolórend. — Értéküzleti leszámolás rendje.

Büntetőtörvénykönyv. (1878: V. t.-c.) — A kihágásokról. (1879: XL. t.-c.) — Uzsoratorvények. — A büntetőtörvénykönyvek életbeléptetése (1880: XXXVII. t.-c.) — A sajtótörvény (1848: XVIII. t.-c.)

Bűnvádi perrendtartás. (1896: évi XXXIII. t.-c.)

Az esküdtbíróóságokról. (1897. évi XXXIII. t.-c.) — A bűnvádi perrendtartás életbeléptetése. (1897: XXXIV. t.-c.) — (Szabályzat) a közig. hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás.

FÜGGELÉK.

Az osztrák általános polgári törvénykönyv.

Dárday Sándor: Igazságügyi Repertórium

legkényelmesebb kis zsebalakban, a legfinomabb indiai papirosra van nyomva, közel ezer kéthasábos oldal terjedelemben öleli fel azt a teljes törvényanyagot, melyre a jogászembernek állandóan szüksége van. Kiállítás tekintetében páratlan e zsebkönyv s valósággal a grafikai ipar remeke.

A mű igen célszerű táskaalakú kötésben, a legfinomabb bőrbe kötve 14 koronáért kapható. — A könyvhöz egy nagyítóüveg (lupe) is van mellékelve, mely a szöveg könnyebb olvasására használható.

A „Tiszántul“-ra

előfizetést küldeni
minden nap lehet

aki már ma előfizet egy évre,
az december hó 1-ig a lapot

ingyen kapja.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMII, IPAR- ÉS TERMÉNY-
HITELBANK.

Részvénykicszerelési felhívás.

A f. é. május hó 16-ik napján tartott közgyűlésünkön elfogadott és a nagyváradi kir. törvényszéknél bejegyzett alapszabályváltoztatásnak megfelelően, intézetünknek minden 140 frttól szóló részvénye, a tartaléktőkéből vett ráfizetéssel 300 koronára feleltelt új részvényre lesz kicserélendő. Ennélfogva kérjük a t. részvényeseket, hogy a birtokukban levő részvényeket, az összes még le nem járt szelvényekkel együtt f. évi október 15-ik napjáig hozzánk postán bérmentve beküldeni, vagy intézetünk pénztáránál rövid uton beadni sziveskedjenek. A beküldött vagy beérkezett részvényekről elismervényt adunk vagy küldünk, melynek visszaadása ellenében a megfelelő új és a kellő szelvényekkel ellátott részvényeket f. évi december 15-ét követően ki fogjuk szolgáltatni. Ha a részvényes az új részvényeket más névre óhajtja kiállíttatni,

mint amelyre régi részvénye szólott, akkor kérjük e kívánságát velünk a részvények beküldésénél darabonként 3 korona 88 fillér átírási költség beszolgáltatása mellett tudatni, mert különben az új részvényt ugyanarra a névre fogjuk kiállítani, mint amely a régi részvényen volt látható.*

Azon részvényeseket, kik a fent hivatott közgyűlésen részvénytökléni telemelése céljából kibocsátani rendelt új részvényekből jegyeztek, tisztelettel kérjük, hogy szintén f. évi október 15-ig méltóztassanak minket értesíteni, hogy e részvényeket egyenkint mily névre kívánják kiállíttatni. Ha e határidőig ily értesítést nem kapunk, e részvények a kellő befizetéseket teljesített részvényjegyzők nevére fognak szólni.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMII, IPAR-
ÉS TERMÉNY-HITELBANK.

* Alapszabály 6. §. A részvények osztatlanok s így a részvény csak egyénnek, bejegyzett cégnek, részvénytársaságnak, egyesületnek, vagy más jogi személynek, esetleg erkölcsi testületnek nevére szólhat.

258

Félix-gyógyfürdő

téli és nyári gyógyhely

Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb kénes hőforrása:

víz hőfoka: 50 Celsius.

Gyógyjavallat fürdő alakjában.

Csusz, reuma és köszvény ellen. Női betegségeknek, idült méh és petefészek-gyulladások, méh hurut, medencebeli sejt-szövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógy-mód alakjában idült gyomorbántalmaknál makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknek, sárgaság és epeköveknek meglepő gyógyhatás.

Pensió-rendszer: Okt. hó 1-től, máj. 1-ig.

Elsőrendű napi ellátás szoba, fűtés, világítás és fürdés:

naponként 7 korona.

Prospektust küld az igazgatóság. 1-10

Kitüntetve I. díj és oklevéllel.

Szikszay József

műhangszerész

hegedűkészítő specialista.

NAGYVÁRAD,

Nagy-Sándor-utca 1. szám.

Mindenmü hangszerek készí-
tetnek és javíttatnak jutányosan, mü-
vésziesen.

Kitünő német és olasz húrok.

Réz és fa fuvó hangszerek,

Gramophon és harmonium javítás.

Ajánlom hangszereimet az összes tan-
intézetek figyelmébe.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉN SAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve

kartelen kívül szállítanak azonnal bármily meny-
nyiségü természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉN SAVAT

a világhírü buziasfürdői szénsav forrásokból szlk-
vizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb iparicélokra

Legkiadósabb természetes szénsav!

Abud.székesfővárosi vegyészeti s élelmiszer
vizsgáló intézet 1907. évi 4615. sz. vegyelmezési bizonyítványának
kivonata: »Szaga és íze: rendes. Szénsavtartalma: 99.57 százalék.
A vizsgált foly. szénsav ezek után a közegészségügyi követelmé-
nyeknek teljesen megfelel és magas szénsavtartalma alapján igen
jónak minősithető.

Felvilágosítással készségesen szolgál.

248 1-200

Muschong-buziasfürdői szénsavmüvek és ásvány-
vizek szétküldési telepe Buziasfürdön.

Sürgönyeim: Muschong, Buziasfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Benkő sorsjegye Bankó!

AZ I. OSZT. SORSJEGYEK ÁRAI:

1/8 K1.50

1/4 K3.-

1/2 K6.-

1 K12.-

BENKŐ BANK BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 60.

Sorsjegyeink, reklámtábláink kifüggesztése által jelzett helybeli viszontelárusítónknál eredeti árban kaphatók.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.